

САМАПОМАЧ

Беларуская
Коопэратыўна-
Таснадарчая
Часопісч

Год IV.

Вільня, Кастрычнік 1935 г.

№ 10.

Хай злыдні над намі,
скрыючуць зубамі
Любі сваю ніву, свой
край,
І, колькі ёсць сілы,
да самай маілы
Ары, барануй,
засявай!..
ЯНКА КУПАЛА.

Усе вялікія па-
дзеі народаў і ўсе цы-
вілізацыі былі ство-
раныя дабравольнымі
стараньнямі аб'ядна-
ных людзей... самапо-
маччу.

Джордж РЭССЭЛЬ
(Ірляндзец).

Adres:

VILNIA (Wilno), Połackaja vul. 9—4.

Hod IV.

Vilnia, Kastryčnik 1935 h.

Nr. 10 (39).

Kooperatyŭna - haspadarskija naviny.

Sviata Aščadnaści i sioleta, jak štohod, pry padaje na dzień 31 kastryčnika. Apošnim časam namnożyłasia šmat i šmat roznych „šviatkoŭ“, jakich časta nihto nie šviatkuje. Ale „Sviata Aščadnaści“ na šviatkavańnie zasłuhoŭvaje. Nia možna hetaha sviata, praŭda, razumieć u sensie ŭstrymańnia ad štodziennaj pracy, štodziennych abaviazkaŭ: hetkaje ŭstrymańnie było-b zusim praciŭnym istocie samaje aščadnaści, bo aznačała-b niepraduktyŭnaje marnavanńie času. Sapraŭdnaja aščadnaść u tym, kab nia tracić ni chviliny darahoŭa času, ni zdaroŭja, ni ciažka zapracavanaha hraša. A pry ūsim hetym kab žyć tak, jak koŭnamu pazvalajuć jaŭonyja varunki.

Da hetkaha razumieńnia aščadnaści zaklikajem i my našych Pavažanych Čytačoŭ!

Prajekt zakonu ab małačarstvie abhavarvajecca ŭ uradavych kruhoch užo daŭžejšy čas i ūzbudžaje pavažnyja zaściarohi z boku małačarskich centralaŭ kooperatyŭnych. Novy zakon (u prajekcie) pradbačyć, miž inšym, kontrolu ūsich małačarniaŭ, a znača i kooperatyŭnych, uradaŭcami Ziemlarobskich Pałataŭ.

Hetkaje ūmiešyvanńie pabočnych čynnikaŭ u spravy kooperacyi, peŭna-ž, reč nie narmalnaja. Ale, papraŭdzie kažućy, jakaja siahońnia rožnica pamiž čynoŭnikam Ziemlarobskaj Pałaty z adnaho boku, a takimi-ž čynoŭnikami zbiurakratyzavanaj apošnim polskim kooperatyŭnym zakonom kooperatyŭnaj centrali — z druhoha. Nijakija. A kali tak, dyk pašto ūdavać abureńnie? Dačakalisia taho, čaho zasłużyli.

Ci heta nia vymušańnie? Ad času, kali nastupiła apošniaja źmiena kooperatyŭnaha zakonu, usim „dzikim“ (niesajuznym) kooperatyvam było zahadana źmiaščać svaje zakonom aznačanyja abviestki ŭ polskim časapisie „Spólnota pracy“. Hetkija abviestki vielmi darahija, bo za adnu napr. takuju abviestku ab zapisie ŭ sudovy rejestr treba płacić aź 50 zł. Ale hetaha mała. Toj-ža časapis pačaŭ rassyłacca da ūsich — i nie pracujućych — koope-

ratyvaŭ. I ūrešcie mament apošni, badaj što najvažniejšy: kali kooperatyvy, jakija hetaha časapisu nie žadali i nia vypisyvali, nie pasyłali redakcyi svajej padpiski, dyk vydaviectva „Spólnoty Pracy“, jak nas paviedamlajuć z usich bakoŭ, razasłała takim kooperatyvam cyrkular, u jakim: 1. damahajecca aplaty padpiski, a 2. čto ŭ praciahu 2-ch tydniaŭ (15 dzion) nia pryšle jaje, tamu pahražaje sudam i sekvestrataram. Koratka kažućy, vypisvaŭ čto časapis ci nia vypisvaŭ, cikavicca im ci nie, vydaviectvu „Spólnoty Pracy“ heta nia cikava: važna toje, kab prysylaŭ padpisku.

I heta maje być kooperacyja?

Pataniejuć hrošy? U suviasi z apošnijazmienaj asoby polskaha ministra finansau i ahulnym pałažeńniem u kraju, apošnim časam vielmi ūporna havorycca ab tym, što cana polskaj załatoŭki budzie abnižana. Ci i na kolki heta praŭda, daviedajemsia chiba nie za doŭha.

Hetkaha abnižeńnia (na pałovu!) damahalisia miž inšym polskija ziemlaroby na niadaŭnym zjeździe ŭ Grudziondu.

Ceny na siamieńnia lannoje, kanaplanaje i repaku. Alejarni ŭ Polšcy, pavodle hazyetnych viestak, pastanavili padpisać umovu ab vykupleńni ad ziemlarobaŭ sioleta 15 tysiać tonaŭ (u 1 tonie 1000 kilohramaŭ) siamieńnia lannoha, 4 tys. tonaŭ siamieńnia kanopli i 22 tys. tonaŭ siamieńnia repaku. Najmienšyja ceny za 100 kilo: lonu — 30 zł., kanopli — 20 zł. i repaku — 33 zł.

Paźniej hetyja ceny mohuć być padniaty na 2 prac. koŭny miesiac.

Važny vynachad. Hazety padajuć, što niamiecki aptekar T. Hosius u Kölnie vydumaŭ asablivy sposab konservavańnia małaka i małačarskich vyrabaŭ, pašla čaho jany nia psujucca celymi miesiacami. Jak hetu vydumku zastasuje małačarstva — jšče nia viedama. Zatoje italjancy ūžo robiać starańni, kab novym sposabam konservavać małako, jakoje chočuć pasyłać dla svajho vojska ŭ Afryku.

Z Vilenščyny ŭ Łatviju na ziemlarobskija raboty sioleta vyjechała ahułam 14.826 asob; u hetym 3.291 mužčynaŭ i 11.325 kabiet i dziaŭčat. Najbolš vyjechała ludziej z pavietaŭ brasłaŭskaha (5.884) i dzisienskaha (3.052).

Сельская гаспадарка.

Аб вясне трэба думаць увосені.

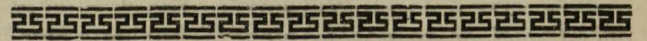
Ня можна гаспадарыць „з плеч у печ“: сягонья трэба думаць аб заўтрашнім дню, увосені трэба думаць аб вясне. Гэтак у гаспадарцы ў полі, гэтак у хляве, гэтак скрось і ўсюды.

На беларускіх землях рэдка дзе спатыкаем чарназём, які родзіць і пры малой ужо помачы чалавека. Вялікая большасць нашых глеб гэтай помачы патрабуе і сваечаснае абрабляньне глебы мае ў нас вельмі вялікае значэнне. Асабліва важна аб гэтым памятаць увосені, перад наступленьнем маразоў, якія надаюць глебе асаблівую будову, прыдатную да ўраджайнасці. Гэту свомасць маразоў трэба выкарыстоўваць наўперад у глебах цяжэйшых, вязкіх (гліна, глей), на каторых вясной мае быць насаджана бульба, бурак, морхва ці якая іншая акупніна. Гэткія глебы канешна ўвосені мусяць быць пагноены і глыбака на востра завораны. Кажам выразна „на востра“, бо глыбокай восенскай воркі ня можна забарановываць: праз вострую баразьянную ськібу мароз мае вальнейшы доступ углыбку глебы і там яе дакладна раздрабляе ўдробныя камочки (друбочки). Ад гэтага зьбітая, сырая і „няжывая“ цаліна ператвараецца ў жывую(!), чынную, порыстую глебу. Гэта значыць, што зьбітая маса зямлі становіцца падобнай да губкі: у ей творацца

„поры“ (малыя дзірачкі), праз каторыя дастаецца ў глебу паветра. А як ёсьць ужо паветра, дык зьяўляюцца ў глебе і жыцьцядайныя бактэрыі, якія вельмі хутка множацца і быццам пераварываюць глебу з сырога стану ў стан прыдатны да ўраджайнасці: з сырой становіцца глеба ўраджайнай. На гэткае перараджэнне глебы патрэбны пэўны час. І таму, калі глебу ўзараць глыбака вясной і зараз у яе сеяць, дык бактэрыі не паспеюць яе „пераварыць“ і сырая глеба астаецца дзікой, неўраджайнай.

З усяго гэтага ясна, што калі глеба мае радзіць, дык яшчэ з восені мусяць быць пагноена і на востра ўзараена. Асабліва ў тых мясцох, дзе мае быць пасаджана бульба і нагул акупніны. Таму ніводная лапіна поля ня можа астацца на зіму не ўзараенай, а ўзараенае на зіму поле ня сьмее быць забаранованым — мусяць астацца ў вострай баразье.

С. Я—віч.

Усяляк заручаныя пазычкі, а нават самыя грошы трацяць сваю вартасць, але веда здабытая з добрай кніжкі і газеты сваей вартасці ніколі ня губляе; веда ніхто не адбярэ і нігдзе яе ня згубіць.

Добра робіць той, хто сам чытае разумную кніжку і газету. Але двойчы, дзесяць, сто разоў лепш зробіць той, хто тую-ж кніжку ці газету прачытае ў кружку сваіх суседзяў і знаёмых. Дык дружна да асьветы!

Ziemlarobskaje жыццё ў Polšчы і ў нас.

Прыездныя з Polšчы розныя „культурноscopy“, і наагул „аматары локкага хлеба“, блізу бязупынна ханіаць у нашай гаспадарцы ўсіо м'ясцовае, беларускае і сталя ставіаць у прыклад гаспадарскія парадкі польскія. Что мне ў махчымаць на свае вочы бацьцё hetu „прыкладнасьць“, той вядае, што з joj бывае ўсіалак: можа ў Polšчы сустраць гаспадарку і запраўды добрую — а ці-ж такіх гаспадарак німа ў нас? — але можа і там сустраць адно хо́ра. І дзівіцца німа ч́ахо. Тр́аба толкі спытаць аб то́е, ч́ахо ад на́шых культураносцаў ніа мо́жна ніяк да́ведатца: ч́ым ко́штам утрымо́уватца „прыкладовы́я“ гаспадаркі ў Polšчы?

У этнічнай Polšчы знаходзіцца блізу ўв'іе́ш з'емларобскі прамы́сьля, heta зна́ча такі, які за́ймае́цца п'ераробка́й з'емларобскіх прадуктаў.

Ра́зві́ццё hetaha прамы́слу ў б'еспа́саредня́й блізка́сці да́е польскаму с'іеланіну ш́ма́т розных ка́ры́сц'іаў. Пры́гледзьма́сія да hetaha блі́жэй і па́пара́дк'у. Наўп'ерад во́зьміем бра́варні (harelni): і́х у Polšчы (етнічна́й) жо́сь

блізу 80 проц. ўсіахо ліку бра́варняў у польскім гаспадарств'іе. Знаходзі́ацца яны там дз'іе б'іе́з вялікі́х капі́талаў і пра́цы ніа ро́дзі́ць ані цукро́вы бурак, ані п́шані́ца, ані іншы бо́ль вартасны прадукт. У такі́х м'ясцова́сц'іах бра́варні да́юць вы́ходны вы́хад dla збы́ту бу́лбы, жа́ка́я ў такі́м выпадку леп́ш а́плач'вае́цца, ч́ым пры ска́рмла́нні жы́віо́ла́й. Апра́ча та́хо бра́варні да́юць в'іелмі ценну́ю па́шу dla жы́віо́лы — бра́ху, а вакалі́чнаму б'іе́ззіам'іелнаму і ма́лазіам'іелнаму жы́харст'ву зу́сім до́бры заработак. Вы́прадукавана́я ў Polšчы харні́на (harełka) пры́возі́цца да нас, дз'іе вы́смокты́вае апо́шні хо́рз з кі́шані б'іе́ларуска́га с'іелані́на, узба́ха́чы́ва́ючы hetым са́мым с'іелані́на польска́га.

П'ерад ва́жно́ю ў Б'іе́лару́сі б'ы́ло ш́ма́т harelniaў, ш́пі́рт з жа́кіх вы́возі́ўсія на ўсіу Рас'і́е́ю. Па́шла ва́жны стан hety мо́чна зм'іані́ўсія. Ніа ма́ем да́кладных да́дз'іеных аб ста́ніе бра́варні́цтва ў ўсходня́й Б'іе́лару́сі. Ш́то да́ты́ча б'іе́ларускі́х з'іам'іел па́д Polščaj (За́ходня́я Б'іе́лару́сь), дык тут ма́ла та́хо, што лік бра́варняў зна́чна зм'іеншы́ўсія, але і тым бра́варні́ам, што а́сталі́сія ч́ы́ннымі, польскі ш́пі́ртны ма́напол пры́дз'іелвае в'іелмі н'іа́зна́чны канты́н-

Садзеце сады!

Калі сянняя йшчэ нешта ў земляробстве аплачваецца, дык гэта напэўна будзе сад, агарод; пэўнеж — тады, калі ён будзе разумна весьціся. Дзеля гэтага патрэбны наўперад кавалак добрага зямлі. Другой справай ёсць падбор адпаведных сартоў дрэва. Ігрушы патрабуюць больш цяпла, чым гэта ў беларускіх кліматычных варунках можа быць. Іншая справа з яблынямі.

Найлепшымі гандлёвымі сартамі яблыні для нашага краю ёсць: Антонаўка, Бержэніцкі Ананас, Ліфляндзкі Графэнштэйн, Струмілаўка (Мордэр), Літоўская Пэпінка, Літоўская Цукроўка (салодкая) і Папяроўка (Белы Балтыцкі Наліў). Тры апошнія сарты: — Літоўскую Пэпінку, Цукроўку і Папяроўку, у садох далёкіх ад гарадоў, казармаў і вялікіх фабрык, ня варта шмат садзіць, бо на месцы іх тады трудна збыць, а далшых перавозаў гэтыя сарты баяцца, бо лёгка абіваюцца. Але, калі хто ўмее добра апакававаць свой экспартны тавар, дык той і гэтыя сарты яблык можа сьмела садзіць.

Хто закладае садок не на прадажу, а для сябе, той апрача вышэйназваных мусіць пасадзіць у сябе йшчэ Каробаўку (Летнюю Рэнэту), Баровінку і Літоўскую Малінаўку.

Як мусіць выглядаць дрэўцы выбраныя да пасадкі?

Дрэўца да пасадкі мусіць быць бязумоўна здаровае. Мусіць яно быць зашчэплена на нашай лясной дзічцы (*malus prunifolia*). Дзічок ужыты пад шчапленьне мусіць

быць абавязкава пікаваны і мець добрае карэньне.

Пень дрэўца павінен быць таўсты, моцны, просты, із здаровай, бяз моху і бяз цвёрдай, старой, як бляха сівой кары. Антонаўка, Графэнштэйн і Пэпіна Літоўская пень маюць ў большасці выпадак крываваты, але яго можна лёгка выпрастаць, прывязаўшы да калка. Затое Ананас Бержэніцкі, Папяроўка, Струмілаўка, Цітаўка, Баравінка, Цукроўка Літоўская і Каробаўка (летняя Рэнэтка) заўсяды бываюць простыя, рэдкая калі здараюцца крываватымі.

Карона павінна быць правідловая, ня густая і не аднабокая. Правідловая карона мае пяць бакавых сучкоў і адзін шосты ўверх — праваднік. Калі карона загушчаная, дык трэба яе прарэдзіць. Але хто гэтага сам ня ўмее рабіць, дык хай запытае ў умеючага, каб не папсаваць карону. Можа быць так жа добрай карона з трох правідлова распаложаных па баках сучкоў і аднаго правадніка ўверх.

Заграніцай (Амэрыка і Саветы) гадуець дрэўцы з каронамі ўжо не такімі, а так званымі „лідэрнымі“. У нас жа аб „лідэрных“ каронах мала хто знае. Калі які пітомнік (школка) цяпер і выгадаваў-бы дрэўцы з такімі каронамі, дык мала іх прадаў-бы.

Сучкі ў кароне мусіць быць здаровенькія, чысьценькія ад ячак травяной тлі і мець добры прырост.

Найлепшы век да саджэньня дрэўцаў: двух і трох гадовыя, не старэйшыя.

Вышыня дрэўцаў для садкоў неабгароджаных найлепшая ад 100 да 120 сантымэнт-

hient*), pakryvajúcy svaje zapotrebnosti vyrabami bravarniaŭ polskich, pieravażna z Paznanščyny i Pamorra. U hetym, ahulna ŭziaŭšy, ničoŭha dziŭnaha. Svaja sarocka zaŭsiady bliżej cieła i polski manapol naŭpierad chłapocicca ab polskim sialanstvie. Biada adnak u tym, što bielaruskija ziemli—hety naturalny praducent bravarnianaha syrca, bulby — faktyčna adapchnuty ad vyhodnaha rynku; zatoje tyja-ż bielaruskija ziemli žjaŭlajucca rynkam zbytu dla hatovaha ŭžo špirtu. Jnakš kažućy, bielaruski sielanin choć maje ŭdoval syrca, zamiest jaho pierarablać na poŭnavartasny praducent, za jaki možna dostać dobruju canu, sam musić hety praducent kuplać — u danym wypadku ŭžnoŭ ad taho-ż sielanina polskaha.

Idziem dalej. Cukravarni. Što heta dla narodu znača mieć svaje cukravarni! Hetaha promysłu siahoŭnia na ziemiach Zach. Bielarusi nia čuvać, choć minušćyna ich tut znaje. A i siahoŭnia hleba takoj Navahradčyny pad cukrovu burak zusim prydatnaja. Kali nia ličyć Vałyni, dyk u Polščy ŭsie cukravarni znachodziasca na ziemiach etnografična polskich. Z hetaha dla polskaha sielanina vyplывaje jšče

*) Kantynhient heta kolkaść špirtu, jakuju manapol dazvalaje vyrablać koźnaj bravarni paasobku.

bolšaja karyść, čym z bravarniaŭ. Cukar jość praduktam pieršaj patreby: spažyvajuc jaho šmat u kraju, a nia mała vyvoziać to-ż cukru zahranicu. Kab lepš acanić karyść cukrovaha buraka, razbiarom adzin žyćciovy pryklad, jaki — dumajem — kinie davoli šviatla na roźnicu mahčymaści polskaha sielanina z adnaho boku i bielaruskaha — z druhoha.

Navat u siahoŭniašnja kryzsovyja časy za 1 q (1 q=100 kilohramaŭ) cukrovaha buraka płaciać ahulam nia mienš 3.25 zł. Kali rachavać, što z hektara ziamli lohka možna mieć nia mienš 200 q cukrovaha buraka, dyk hruby dachod z hetaha hektara zasadžanaha cukrovymi burakami budzie (3.25×200) 650 zł. Pry hetym ulašnik cukrovaha buraka maje z viasny jšče zapeŭnienaha pakupca (cukravarniu), jaki da taho dostaŭlaje ziemiarnobu plantataru dobreje nasieŭnie, i, viartaje zadarma zhary ŭmoŭleny procent cukravarnickich adpadkaŭ (melasu, žmychi), — hetak važnuju pašu.

Kali-b toj-ža haspadar zamiest cukrovaha buraka siejaŭ choć-by pšanicu, dyk i tak pry ŭradžai z ha nia vyšej 18 q i pry canie 17 zł. 50 hr. za q, mieŭ-by z hetaha hektara hruboha dachodu nia bolš jak (17.50×18) 315 zł.

Z hetaha bačym, što hektar cukrovaha

раў, для садкоў абгароджаных — 80—110 сантымэтраў.

Набываць шчапы трэба толькі з тых пітомнікаў, якія самі гадуець дзічкі для яблынь з праўдзівай лясной яблыні (*rigidus malus sylvestris*) ці пруніфоліі (*malus prunifolia*). Тыя-ж пітомнікі, якія купляюць гатовыя дзічкі, у не малым, калі ня ў большым, выпадку маюць дзічкі з насеньня садовага дэлікатных сартоў і дрэўцы зашчэпленыя на такіх падкладках лёгка паддаюцца розным хваробам або вымярзаюць. Хто мае доступ да дзічак, дык той няхай цяпер, восеньню, зьбіраець сьпелыя плады лясной здаровай яблыні і йгрушы, вылушчываець з іх зярняты, ссыпае ў палатняныя мяшчкі і перахоўвае іх у правейным і немарозным месцы. Як і што з гэтымі зярняткамі далей рабіць, напішу пазьней.

Садзіць дрэвы найлепш у квадрат, адно ад другога ня далей як 10 (дзесьць) мэтраў.

На аслону садоў проці вятроў і марозу найлепей ужываць з паўночнага боку ёлку, а з усіх другіх бакоў — яшчыну, вільню, жоўтую сьліву з адросткаў карэньня.

Йгрушы, калі іх наагул садзіць, дык трэба памяшчаць іх з паўночнага боку. Гэта таму, што йгрушы высока растуць і калі іх пасадзіць з другіх бакоў, дык будуць зацэніваць яблыні.

Пры канцы хачу дадаць, што ўдачы ў садоўніцтве дачакаецца толькі той, хто працу сваю любіць і хто не спадзяецца на тое, што праца сама сабой зробіцца.

Іван Сікора.

Супроць безработца ў пчол*).

І пчолы знаюць запраўднае безработца і ад яго церпяць. Пчаляр-жа гэта адчувае пры лязьбінах асабліва ў мокрыя гады. Скуль-жа гэта безработца паходзіць, які прычыны яго і як яго пазбыцца?

Безработца ў пчол паходзіць ад таго, што пчала ў час мёдазбору ня мае досыць сырца, з каторага магла-б вырабляць свае цэнныя прадукты. Гэткім сырцом ёсьць цвёт мёдадайных расьлін. І тут кожнаму ясна, што пчала не марнуе часу, калі такога цвету ёсьць шмат. Мокрыя асабліва гады ня прыяюць цвіценьню мёдадайных расьлін. Акрамя таго ёсьць у годзе наадта частыя і доўгія водступы часу, калі наагул нічога кругом ня цвіце. І гэта вось пара для пчалы ёсьць найгоршай, а для пчаляра — вельмі страшнай. Найлепшыя пчолы самі сабе тут нічога ня зрабляць і гаспадарка з імі падобная была-б да таго, калі-б нехта напр. меў найлепшую скаціну, найлепшых коняў, але... замест даць ім працу адпаведную, трымаў іх запёртымі ў хляве. Гэтак і з пчоламі.

Вот-жа, каб гэтага ня было, патрэбна штучная да некаторай меры помач чалавека. А помач гэта мусіць кіравацца да таго, каб пчала мела досыць мёдадайнага цвету ў тую пару, калі нічога кругом ня цвіце. Загранічныя паступовыя пчаляры маюць дакладна азначаныя дні, ад якога і да якога няма ніякага натуральна растучага цвету і дакладна на гэту пару падрыхтоўваюць

*) На агульнае жаданьне нашых чытачоў завозім у „Самапомачы“ ўзноў аддзел аб пчалярстве. Рэд.

buraka daje swajmu praducentu udvaja bolšy dachod, čymsia najlepšaja zbažžavina. А знача, наш біларускі селянін, пры najlepšых мажчумаściах, пры најбољшых стараńнях з свайго боку, у najlepšым выпадку можа атрымаць з свае зямлі толкі palovu тaho dachodu, які атрымоўвуе з такога-ж pola селянін-зіемлароб польскі.

Але hetaha маля. Выраблены з buraka cukar жоść, як ужо ўспаміналася, артыкулам першай патрэбы, бiez jakoha трудна абысьцisia. Hety cukar прывозіцца да нас — бо ў нас ужо ня можна зварыць у харшку і cukrovaha syropu — і pradajецца па 1 zł. 80 hr. за kilo; heta znača наш селянін pavinien прадаць 1 pud жыта, каб купіць сабе 1 kilo cukru. Ня треба дадаваць, як цяжка прыходзіцца біларускаму зіемларобу hetyja 1 zł. 80 hr., якіja jдуць у кішэню польскага фабрыканта, польскага работніка, польскага селяніна.

Ѕвінаgadoўла. Як важным прадуктам у польска-дзіаржаўнай haspadарцы жоść ѕвінаgadoўла, чай paśвiedчыць наступныja cyfры: за мiesiac travień siol. h. было вывезіена з Polšчы ў adnu tolki Anhlijy 1.554.963.4 kg. мясных прадуктаў (пiераважна bekonaў — red.) на

ahulnuju sumu 5 miljonaў 130 tysiač załatovak.*) Heta tolki за adzin miesiac і ў adnu tolki Anhlijy!

Якой častkaj прыймаюць удзел у hetым вывазіе зiемлі біларускіja? — Можна ѕміела čвierdzić, što heta častka вielmi нiазначнаja, бо чоць зiемлі біларускіja і маюць сiаhońня ўsie varunki (dastatak kormu і pracоўных рук) dzieła pradukavańня ѕvinnоha сырца, to adnak, нiа маючы на мiescy пiераробаčных пунктаў (bekoniарняў), прымушаны hadavać ѕvинiej тыпу ѕланinavaha (ciažeјšaha), якіja дараžeј abчodзиacca samому praducentу і тiеniej ceniacca на рынку.

Jнакš мајецца sprava вывазу ѕvинаhadоўлanych прадуктаў з зiемлi етнiчна польскіх, dzie, нiе бiaz sytaj казіоннай успамоhи, жоść davoli ўжо hustaja сiетка bekoniарняў, у каторых знachодзиаць выhодны збыт kормыня ѕтuki мienšыja, маlодšыja, 4—6 pudovyja (bekony), якіja тanna (чутка) выкормливајуцца і доbruju знachодзиаць canу.

Kанiec канцоў і тут прадукцыja мяснoha тавару на darahi заhраниčны рынак знachодзицца ў rukах зiемларобаў польскіх. Biела-

*) „Gazeta Rolnicza“, № 33/34 — 1935 h.

цвіценьне штучна засееных расьлін. Ці гэтка зацёмкі маюць нашы пчаляры, мы прынамся ня ведаем. Калі такія зацёмкі для беларускіх зямель хто рабіў, было б вельмі добра, каб захацеў праз „Самапомач“ падзяліцца імі з рэштай пчаляроў. Калі ж такіх зацемак яшчэ ніхто ня мае — мы верым, што яны ёсьць! — дык іх трэба зрабіць. А тымчасам адна-другая зацёмка з кліматычных варункаў украінскіх.

Украінскія пчаляры рахуюць гэтка бязмёдныя поры году: 1. ад вяснянага аблёту пчол да часу цвіценьня вербы (20 дзён); 2. ад перацвіценьня вербы да зацвіценьня садоў (10—15 дзён); 3. ад перацвіценьня садоў да зацвіценьня акацыі (40 дзён); 4. ад перацвіценьня акацыі да зацвіценьня ліпы (25—30 дзён) і 5. ад позных грэчак да познай восені — няма нічога.

Далей, паводле падрахунку тых жа украінскіх пчаляроў, калі падрахаваць час бязмёдны і час пажытку, дык можна пераканацца, што з натуры працавітая пчола блізу поўлета ня мае на чым працаваць. Ну, а як так, дык ня дзіва, што тады няма і мёду.

Няма ніякіх дадзеных на тое, што ў нас пчолы маюцца лепш. Дзеля гэтага трэба, каб і беларускія пчаляры так паступалі, як паступаюць пчаляры загранічныя: каб 1. сьцьвердзілі (запісалі) якія ў іх поры году бязмёдныя і 2. загадзя засеівалі ў сябе мёдадайныя расьліны з такім абраханьнем, каб яны зацвіталі ў тую пару, калі няма ніякага мёдадайнага цвету. — Хто б у сябе ўжо гэткую спробу рабіў, хай адклікнецца ў рэдакцыю „Самапомачы“. **В. Ш—к.**

Аб зімаваньні пчол.

Ад правільнага перазімаваньня пчол залежа іхная сіла і працаздольнасьць у наступным годзе. Ведаць мусіць аб гэтым кожны пчаляр.

Зімуюцца пчолы агулам або на дворы („на таку“), або ў вулёўнях.*) Абодва гэтыя спосабы добрыя, але ня ўсюды. Там, дзе зіма ня бывае цяжкой, дзе часта бывае адліга і сьнег не ляжыць доўга, а знача пчолы могуць раз у месяц, а найменш раз у два месяцы вылятаць на аблёт, там могуць яны бясьпечна зімаваць на дворы. Сырыя вятры пчолам больш небясьпечныя як маразы. Сам толькі сухі мароз бяз ветру можа шкодзіць пчолам толькі тады, калі дойдзе ніжэй —30° Ц. Пэўна-ж, што такія маразы бясьпечна можа вытрымаць толькі пень зусім здаровы, сільны і з патрэбным запасам корму.

Там аднак, дзе зімы даўгія, зімныя, мокрыя, ветраныя, там далёка бесьпячней уносіць на зіму вульлі з пчоламі ў вулёўню, якая мусіць адпавядаць гэтакім вымогам:

1. павінна быць сухой,

2. унутраны прастор вулёўні павінен быць прынамся ў тры разы большы агульнага абыйма ўсіх састаўленых у вулёўні вульлёў. Для сталага праветрываньня і рэгуляваньня тэмпэратуры ў вулёўні павінна быць некалькі вэнтылятараў (душнікоў).

*) вулёўні, інакш ведамыя як мшаньнікі ці стэбнікі — гэта сумысныя хаткі, у якіх састаўляюцца пчаліныя вульлі на зіму.

ruskim-ža ziemirolbam astajecca hadavać 12—15 pudovych šviniej typu šlaninavaha i zapajniać imi i biez taho Źžo poŹny tanny ry-nak krajovy. Polski sielanin i tut u lepšaj pazycyi.

Varyva. Možna i treba ciešycca, što i pa bielaruskich siolach siahoŹnia štoraz bolš žviartajecca Źvaha na aharodninu, na sadovinu i na ptušnictva: usio heta daje ziemirolbu vielmi zdarovuju spažyvu i stały hroš na zvarot. Ale i tut treba padumać ab arhanizavaŹni zbytu svaich praduktaŹ. Takoje žjavišča, što kožnaja haspadynia z dziesiatkom jajok, ci karzinkaj burakoŹ ciahniecca sama na ry-nak i, traciačy čas, i žbivajučy Źzajemna canu pradaje Źsio heta za łamany hroš, — hetkaje žjavišča treba čym chutčej zamianić na arhanizavany zby-t u formie ci to sumiesnaj pradaży, ci pierarobačnych punktaŹ (fabryk usialakich rašlin-nych kanservaŹ), jak heta dzieicca Ź šmat miasoch Polščy — peŹnaž nie biaz sytaj po-mačy z boku Źsiakich uradavych ustanou. Ab tym, jak siaredniamu polskamu sielaninu aplač-vajecca harodnictva — praŹda, u miasovašci niedalokaj ad miestavaha asiarodku, — švid-čyć choć-by hetkaja cyfra: u 1928/29 h. hetki

sielanin za 100 kilo cybuli viasnoj braŹ 100 załatovak; kali pry-niac uradžaj cybuli z ha Ź 100 q, dyk hruby dachod z jaho budzie (100 ×100) 10.000 zł. Naniaty robotnik u takoj haspadarcy zarablaŹ u dzieŹn 15 zł.: dobra mieŹsia sielanin, ale nia kiepska žyłosia i ra-botniku. — Sioleta viasnoj 100 kilo hetkaj cy-buli tam-ža kaštavała kala 16 zł. (z ha — kala 1.600 zł.) — i taksama vielmi dobra aplačva-jecca. — U bielaruskich varunkach hetkija za-robotki byli niemahčymyja i Ź „najlepšyja“ časj.

Hetych kolki * * * davoli jasna pakaz-vajuć, jak aplačvajecca ziemirolbstva sielani-nu polskamu i sielaninu bielaruskamu Ź tej-ža Polščy. Mimovolna naprašvajucca pytaŹni: skul heta rožnica? Ci nia stul, što adpavied-nyja čyŹniki Ź Polščy jnakš rupiacca ab da-brabyt sielanina polskaha i jnakš ab dabrabyt sielanina bielaruskaha? Ci nie paŹtarajecca i tut palityka carskaha Źradu adnosna „ino-rodnych okrajin“?

Adkazy na hetyja pytaŹni pakidajem sa-mym čytačom. A ab sposabach vychadu bie-laruskaha ziemirolbstva z hetkaj žybiady pa-havorym nastupnym razam. **P. Zasim.**

3. Тэмпэратура ў вулёўні павінна падтрымлівацца паводле магчымасьці сталая і ня вышэйшая $+ 8^{\circ} \text{C}$, з магчымымі хістаньнямі толькі ў граніцах ад $+ 5^{\circ}$ да $- 3^{\circ} \text{C}$.

4. Для рэгуляваньня тэмпэратуры ў вулёўні аднак ніколі ня можна карыстацца печкамі ў самай вулёўні; у разе канешнай патрэбы стаўляецца такая печка ў сенцах прад вулёўняй і служыць адначасна для ператапліваньня воску, прыгатаўленьня сыты (кармовага сыропу) і іншых пчалярскіх патрэб.

5. Пчолы пры зімаваньні патрабуюць супакою, **цішыні** — таму і вулёўня павінна быць воддаль ад такіх мясцоў, дзе ёсьць шум, стук, крык. Мышы, пацукі, а таксама і каты ня сьмеюць мець доступу ў вулёўню. А калі-б міма ўсё мышы ў вулёўні завяліся, дык нішчыць іх трэба не катамі, але пасткамі (мышалоўкамі), пасыпаньнем падлогі ў вулёўні мятай, націньнем рэпы, скраплваньнем вулёўні мятным сьпіртамі і інш.

6. У вулёўні мусіць быць поўная **цёмната**, бо сьвятло вабіць пчалу з вульля, а выляцеўшая з вульля пчала назад ужо не трапляе і качанее.

7. Самыя вульлі ў вулёўні трэба так устанавіць, каб да кожнага вульля быў вольны доступ і каб кожны вулей можна было ў разе патрэбы з вулёўні вынесці.

У дробнай пчалярскай гаспадарцы для аднаго-другаго вульля, пэўна-ж вулёўні ніхто рабіць ня будзе. І калі такі вулей ня можа астацца на летнім месцы, дык яго можна зусім добра ператрымаць праз зіму ў падвале пад якімсь гаспадарскім будынкам, калі ён прынамся з большага адпавядае вышэйпералічаным вымаганьням звычайнай вулёўні.

У разе, калі няма ані вулёўні, ані падвалу, ані якога іншага больш-менш адпаведнага будынку, а пчол на дворы пакідаць ня можна, дык у сухім месцы (на пескавой горцы) капаецца яма ў паўтара мэтра ўглыбкі і на паложаныя падстаўкі (не на самую зямлю!) ставяцца вульлі прынамся 20 см. адзін ад другога. Прастор такой ямы мусіць быць у тры разы большы агульнага аб'ёма ўсіх устаўленых вульлёў. Зьверху такая яма прыкрываецца дошкамі, на каторыя насыпаецца пласт зямлі ў 20—40 см. грубіні, а на зямлю ўкладаецца йшчэ пласт ўсякага націньня дзеля цяпліні Дзеля праветрываньня гэтка яма канешна мусіць мець з дошчак зроблены комін (люхт), а па баках (наверсе) павінны быць раўкі, каторымі адпывала-б усякая вада. — Нявыгодай гэтага спосабу зімаваньня ёсьць тое, што праз цэлую зіму пчаляр ня мае доступу да зімуючых пчолаў; але агулам гэты спосаб для пчаляроў старых зусім добры.

Дакладна азначыць час, калі трэба пераносіць пчолы з току ў вулёўню, ня можна, як ня можна бясьпечна адгадаць пагоду на колькі дзён наперад. А гэта работа ад пагоды залежа. У нашых беларускіх кліма-

Найчасьцейшыя абмылкі маладога пчаляра.

Пачынаючы пчаляр, дбаючы аб пчолы, часта робіць гэтакія абмылкі: 1. не скарачвае пчолам гнязда (за шмат пакідае рамак), 2. замыкае на зіму на глуха лётку, 3. заносіць вулей у хату, дзе сам жыве, 4. закрывае вулей на двары саломай, каб пчолам было цяплей, 5. ня дбае аб вэнталяцыю (сьвежае паветра) ані ў вульлі ані ў вулёўні, 6. ня чытае нічога аб жыцьці пчол і аб даглядзе іх узімку і інш.

На гэта рада гэтка: пчолам на зіму трэба зрабіць малое гняздо, тадыяны лепш грэюцца, менш ядуць меду... Замыкаць лёткі на зіму пчолам ня можна, хіба толькі тады, калі вульлі пераносяцца; але на месцы трэба лёткі нава адчыніць. Каб у вулей ня ўлазілі мышы, у лёткі ўстаўляюцца драцяныя, рэдкія сеткі, праз каторыя пчала можа пралазіць. У вульлі павінна быць досыць паветра для пчол. Калі паветра не хапае — дык пчолы сільна гудзяць (ветраюць вулей), а гэта іх непакоіць, яны трацяць сілу і мёд і на вясну слабнуць. Каб паветра даходзіла ў вулей, трэба ўверсе гнязда, у столі, пакінуць дзьору, якая затыкаецца вехцем саломы. Хто абкрывае гняздо саламянымі матамі бяз цыраты ці дошчак, там вэнталяцыі ня трэба, бо мата перапускае паветра. Паветра будзе тады праз лётку і праз столь уходзіць і адходзіць, а пчолы будуць ціха драмаць.

Калі паставіць зімаваць пчолы ў хаце, дзе адзін раз бывае 20°C , а іншы раз 0°C , дык пчолы да вясны ня выжывуць... Пчолам узімку не павінна быць ані зімна, ані цёпла, ад -3°C да $+5^{\circ} \text{C}$. Што йдзе паза граніцы гэтага — ўжо кепска.

Калі вулей зімуе надвары, дык яго трэба абгледзіць усярэдзіне. Зьверху грубая саламяная мата або сяньнік; з бакоў таксама маты або сяньнікі ці мох або атава, і пад дно вульля таксама даецца мата, а прад лёткай трэба прымацаваць заслону проці ветру і сонца. Пры накрываньні з надворку вульля саломой, залазяць у яе мышы, якія, грызучы вулей, праз цэлую зіму непакояць пчолы.

Калі пчолы зімуюць у вулёўні ці ў сьцюдзёнай хаце, дык там мусіць быць цёмна, ціха і чыстае паветра (праветрываньне). Дзеля гэтага ў вулёўні патрэбны душнікі, а ў хатах трэба адчыняць юшкі, а часам і акно.

(„Укр. Пас.“)

тычных варунках гэта пара агульна прыпадае на другую палову кастрычніка. Як правіла трэба ўважаць, што пчолы пераносяцца ў вулёўню тады толькі, калі ўжо можна дагэдавацца, што ня будзе больш ясных, цёплых дзён, у якія пчолы маглі-б вылецець на аблёт. Ніколі аднак ня можна ўносіць пчолы ў вулёўню ў дажджлівую непагадзь: трэба гэта рабіць за суха.

К. М.—скі.

Перахоўваньне агародніны ўзімку.

Як трэба перахоўваць агародніну, каб яна магла ператрываць найдаўжэйшы час? Памятаць мусім аб тым, што расьліна жыве праз цэлы час. І заданьнем чалавека пры перахоўваньні варыва ёсьць утрыманьне гэтага жыцьця, не пазваляючы яму аднак лішне разьвіцца, бо гэта прывяло-б да стратаў. Акрамя таго, трэба бараніць агародніну ад вогкасьці, плесьняў і бактэрыяў.

Перахоўваем агародніну (варыва) у мясцох цёмных, халодных (6—8°C), з доступам чыстага паветра. Могуць быць да гэтага выкарыстаны скляпы (паграбы), ямы і крэхта (падоўжныя капцы). У скляпох перахоўваем варыва толькі да скорога ўжытку. Склеп, дзе мае быць зложена агародніна, павінен быць чыста ўтрыманы і халодны. Каб забясьпечыцца ў склепе ад плесьні, спальваем у ім серку, замыкаючы адначасна шчыльна дзьверы і вокны. Пры спальваньні серкі вытвараецца газ няпрыймага запаху, каторы забівае плесьні і бактэрыі. Выкураны склеп трымаем зачынены праз 24 гадзіны, а пасля добра ветрым і белім вапнай. У склепе такім не павінны знаходзіцца прадукты сільнага запаху, як селядцы, сыр, газа (нафта), бо гэта шкодзе агародніне.

На перахоўваньне ўзімку выбіраем агародніну найбольш сьпелую і дзеля таго звосені яна мусіць быць доўга ў зямлі. У кастрычніку выкопаваем агародніну карэнную, як: буракі, морхву, пятрушку. Капусту выбіраем пад канец кастрычніка. Некаторыя з іх, як пятрушка, хрэн, могуць зімаваць у грунце, толькі мусяць быць прыкрытыя лістамі або бульбоўнікам. Выбіраць іх можна з грунту падчас адлігі і вывозіць на рынак тады, калі добрая на іх цана.

У скляпох укладаем агародніну радамі, перасыпаючы іх пяском. Наверх прысыпаем пяском да грубіні 20-25 см. Трэба аднак часта спраўджаць ці зложена варыва ня псуецца і прыпусае мараз выкідаць. Узімку, калі няма вялікіх маразоў, трэба скляпы ветрыць.

Найпрасьцейшы і найтанейшы спосаб гэта перахоўваньне ў ямах, крэхтах, (доўгіх капцох). Нявыгода пры гэтым толькі тая, што ня можна адкрываць такіх ямаў падчас маразоў. Ямы капаем на сухім і зацішным месцы, недалёка ад гаспадарскага будынку.

Перахоўваньне морхвы. З здаровай, непатрэсканай морхвы адкідаецца лісьцё і прыкаранныя сьцяблі. Для бясьпечнасьці найлепш часьць перахоўваць у скляпох, а часьць у ямах. Укладаем морхву радамі ў форме піраміды (вострага капца) вышыней да 1 мтр. і перасыпаем пяском. Наверх сыплюць пяску да грубіні 10 см. Ямы з морхвай акрамя таго йшчэ прыкрываюцца лістамі і саломай. Трэба пры гэтым памятаць, што морхва надта баіцца вогкасьці і марозу.

Ф.Акіячы

У парадку дыскусіі.

Аграрна - коопэратыўная палітыка будучыні. 6)

4. Падаткі і коопэратыўныя манapolіі.

Грамадзкая і дзяржаўная дапамога для коопэрацыі павінна выяўляцца ня толькі у беспасярэдным фінансаваньні, але і ў пляновай, спрыяючай да коопэрацыі, падаткавай палітыцы.

Падаткі, побач з іншымі мерапрыемствамі, павінны ператварыцца ў адзін з наймацнейшых сродкаў для правядзеньня коопэратыўных пачаткаў у аграрнай галіне. Няма патрэбы ўходзіць на гэтым мейсцы ва ўсе дробязі — для нашых мэтаў даволі будзе абмяжавацца некаторымі ўвагамі агульнага характару, датасоўваючыся да калекіх прыкладаў з гэтай галіны.

Наўперад у мэтах пашырэння гаспадарчага поступу коопэратыўна-арцельных формаў аб'яднаньня трэба застасаваць дзьве падаткавыя стаўкі — адна для коопэраваных падаткавых аб'ектаў, другая — для нескоопэраваных; пры гэтым зьмяншэньне першай павінна пацягнуць за сабою адпаведнае павялічэньне падатку для другіх, з та-

Дзеля гэтага схаваную морхву трэба часта спраўджаць.

Пятрушка. Таксама абрываем усе лісты; толькі пры версе пакідаецца гэт. зв. сэрца. Укладаем, як і морхву, у малыя пірамідкі, перасыпаныя пяском. Ямы прыкрываюцца пяском і саломай.

Буракі. Абсушаныя буракі сыплем у ямы, потым прыкрываем тонкім пластом саломы, у маразы—грубейшым.

Каляфіоры. Каляфіоры позныя, каторыя не паспелі утварыць у сабе ядомых сучастак, выкопаваюцца з грады і прыносяцца ў склеп, садзяцца ў зямлю адзін каля другога і гэтакім чынам дасьпяваюць.

Капуста Цэлыя, цвёрдныя галоўкі капусты вырываюцца з карэннямі і зносяцца ў сухое месца, каб прасохлі. Непатрэбныя лісты адкідаем і ўкладаем капусту у няглыбокія ямы, галоўкамі ўніз, недатыкаючы адна другой. Галоўкі перасыпаем зямлёй. На зімку прыкрываем саломай, або лістамі. Звычайныя галоўкі капусты сьсякаем і прызначаем да квашэньня. Калі хочам мець доўга ўвосень салодкую капусту, тады трывалейшыя галоўкі ложым у склепе на паліцах (асобна).

Цыбулю і часнок найлепш перахоўваць над хатай, на вышках. Калі збліжаюцца маразы, цыбулю кладзём ў адно месца і прыкрываем матамі і саломай. Часнок прад маразамі трэба ўнесці ў хату.

Вер. Ш.

кім абрахункам, каб агульня сума падатку, які належыць скарбу, ня зьменшылася.

Зразумела, што масавае пашырэнне коопэратыўных формаў аб'яднаньне пацягнула-б за сабою агульнае змяшэнне падаткавых сумаў. Аднак-жа гэтага баяцца ня прыходзіцца, бо шырокае распаўсюджанне коопэрацыі выклікала-б агульны гаспадарчы ўздых, што, ў сваю чаргу, адчыніла-б іншыя падаткавыя магчымасці, якія папоўнілі-б падатковы недабор. Заўсёды можна адшукаць магчымасць паставіць справу так, што фіскальныя (даходныя) інтэрэсы дзяржавы не пацярпелі-б ад застасавання гэтакіх мерапрыемстваў.

Гэтакі-ж самы прынцып павінен быць паложаны ў падставы падаткавай палітыкі пры аблажэнні падаткамі іншых аб'ектаў — зямлі, будынкаў і г. д. Словам, падаткавая сыстэма павінна быць так лабудавана, каб коопэратыўная форма гаспадаркі апынулася у лепшых падаткавых умовах, чым ўсе іншыя: трэба рабіць процілеглае таму, што было перад сусветнаю вайною і што нагледаецца і цяпер у тых дзяржавах, дзе ўся эканамічная палітыка ськіравана проціў коопэратыўных аб'яднаньняў.

Маючы на мэце масавае скоопэраванне вёскі і вытварэнне там новых эканамічных суадносін — аграрна-коопэратыўная палітыка павінна імкнуцца да гэтага ўсімі даступнымі ёй спосабамі, не дапускаючы ніякіх выняткаў. З гэтага пункту гледжання напрыклад, бедната, як такая, ня можа карыстацца нейкімі льготамі з галіны падаткавага аблажэння, калі яна ўпарта ня хоча ўваходзіць (маючы да таго магчымасць) у коопэратыўныя аб'яднанні: павінна аплачваць павышаныя стаўкі падаткаў, як і ўсё іншае нескоопэраванае сялянства. Такім чынам можа вытварыцца такое палажэнне, калі нескоопэраваная бедната будзе плаціць параўнаўча вышэйшыя падаткавыя стаўкі, чым скоопэраваная і замажнейшая частка сялянства.

У гэтым выпадку падаткавы націск, у справе ўцягнення больш шырокіх масаў сялянства, меў-бы значэнне чыста выхаваўчае і прысьпяшыў-бы працэс коопэравання сельскай гаспадаркі.

На пэўнай ступені коопэратыўнага будаўніцтва трэба было-б застасаваць адпаведныя мерапрыемствы, каторыя мы называем коопэратыўнымі манаполіямі і каторыя канчальна прымацоўвалі-б да коопэрацыі пэўныя галіны сельскай гаспадаркі. Пры застасаванні коопэратыўных манаполіяў толькі коопэратыўныя аб'яднанні мелі-б права выпускаць у таварны абарот і на рынак прадукты сельскай гаспадаркі.

Няма сумлеву, што коопэратыўныя манаполіі ня можна ўводзіць прадчасна — гэта значыць перад тым, як тая галіна сельскай гаспадаркі, каторая падлягала б манаполізацыі, не абхоплена была йшчэ досыць коопэрацыяю.

Манаполіі можна стасаваць толькі тады, калі ёсць пэўнасьць, што зманаполізаванне пэўнай галіны гаспадаркі ня зменшыць ейнай таварнасьці. Дзеля гэтага перад увядзеннем манаполіяў павінна быць праведзена падрабязнае абзьямленьне з рынкам, з палажэннем спраў у скоопэраванай галіне гаспадаркі, з пэрспектывамі на далшы яе поступ і г. д., бо ўсякая абмылка магла-б папсаваць справу на шмат год.

Мы уяўляем сабе справу так, што ўбудучым, арганізаваным на коопэратыўна-арцельных падставах, грамадзянстве толькі колектывы павінны прадукваць тавары і прадукты сельскай гаспадаркі і дзеля таго яны мусяць мець пяршынство і перавагу ў параўнанні з прыватнаю гаспадаркаю з першых жа дзён, калі дзяржава прыступіць да пляновай акцыі коопэравання вёскі.

У працэсе коопэравання паасобных галін сельскай гаспадаркі, можна было-б пачаць уводзіць манаполь, напрыклад, з малочнай гаспадаркі. У гэтым выпадку можна было-б застасаваць паступовае „паглыбленьне“ манаполію: пачаць яго з прадажы, напрыклад, масла, пакінуўшы ў вольным абароце ўсе іншыя малочныя прадукты, а потым паступова пашырыць коопэратыўны манаполь і на іх. Гэтакая паступовасць не дапусціла б да забурэння на рынку, а акрамя таго аблягчыла-б заданне самой коопэрацыі, каторай было-б не ўмагату адразу ахапіць усю малочную гаспадарку ў яе суцэльнасьці.

Трэба памятаць, што падобнымі мерапрыемствамі ў сельскай гаспадарцы ўводзіцца радыкальны, гістарычна канешны пераварот. Зразумела, што гэтакі пераварот павінен кіравацца і праводзіцца людзьмі, каторыя мусяць добра запазнацца з тою вялікаю справаю, за якую яны бяруцца. Калі-б такіх людзей у адпаведнай колькасці не аказалася, дык трэба было-б з гэтаю справаю ўстрымацца аж да часу, пакуль перашкоды ня былі-б пераможаны.

Гэткім-жа парадкам — у залежнасьці ад мясцовых варункаў і агульнага стану сельскай гаспадаркі — увядзеньне манаполіяў павінна пашырацца, паступова і на ўсе іншыя галіны сельскай гаспадаркі, як напр. насеннае выробніцтва, табачныя культуры і г. д.; але ўзноў не на ўсё адразу, а ў пляновай паступовасці і пасля падрабязнага абзьямленьня з усімі эканамічнымі асаблівасцямі тае ці іншае гаспадарчае галіны.

Redaktar-Vydaviec inž. A. KLIMOVICH

Z upravnienia Bielaruskaha Instytutu Haspadarki i Kultury ū Vilni.

Bielaruskaja Drukarnia im. Fr. Skaryny, Vilnia, Zavalnaja 1—2.

Зрэалізаваньне ўсіх гэтых мерапрыемстваў спатыкае многа розных перашкодаў, перадусім перашкодаў гаспадарчай натуры. Іх трэба так абыйсьці, каб ня ўстрымлівалі аднолькава соцыяльна-эканамічнага поступу, які беспасрэдна будзе злучаны з агульнаю рэканструкцыяю сельскай гаспадаркі. Акрамя ўсяго іншага, трэба прадбачыць надмернае разбуханьне адміністрацыйных коштаў, каторыя могуць значна павялічыць цэны на зманapolізаваныя сельска-гаспадарчыя прадукты. Тут адпаведныя органы, як коопэратыўныя, так і агульна-дзяржаўныя павінны вясьці пастаянную барацьбу, імкнучыся да таго, каб цэны зманapolізаваных прадуктаў былі ня вышэйшымі ад тых, якія абавязвалі да часу ўвядзеньня манapolю. Шляхам цэлага раду мерапрыемстваў гэта абавязкава мусіць быць асягнена, памятаючы пра тое, што рэканструкцыя (перабудова) сельскай гаспадаркі праводзіцца ў мэтах нічога супольнага ня маючых з павялічэньнем коопэратыўнай бюрократыі.

Наша пошта.

Р. Монцік, Я. Гіль, К-ва „Праца“ ў Г., Р. Камар, П. Лобка, Я. Марук, М. Посах, А. Кулак, Д. Кірэй, Р. Мядзюха, Я. Лысёнак, М. Райчонак, К. Курыловіч, Я. Курчонак, М. Мілянчук, С. Нямірскі, Ул. Міхасёнак, М. Цяляк, Ц. Лысёнак, С. Лысёнак, В. Койра — пробныя нумары „Самапомачы“ Вам пасылаем. Прачытайце і пазнайце наш часопіс, пазнаёмце з ім суседзяў і знаёмых. Усе разам станьцеся нашымі падпішчыкамі. Калі зьберыцца на адзін адрас 10 падпішчыкаў, дык тады цана падпіскі з 3 зл. у год зьмяншаецца да 1 зл. 20 гр. Карыстайце!

Я. Геніуш: кнігі высланы. Грошы атрымалі, дзякуем.

Сьцепанель Ал. — часопіс Вам высылаўся адразу, але мы Вам выслалі і пачку паўторную — ці атрымалі?

М. Саўка: Усё зрабілі як просіце. Кніжку аб „Пчолах“ для А. В-ка выслалі, але грошаў дагэтуль не атрымалі. Прыпомнеце яму.

Ів. Сікора. Шчыра дзякуем за прысланае. Як бачыце, карыстаем. Просім і на далей не забывацца аб нас.

Ф. Акінчыц: Усе рукапісы ўжо выкарыстаны.

Качан: — на пададзены Вамі адрас „Самапомач“ ужо высылаецца, толькі неяк чытачы гэныя не сьпяшаюцца з падпіскай: прыпомнеце ім. — Вельмі шкода, што Вы ня трапілі ў час у рэдакцыю. Як будзеце ў Вільні, канешна зайдзецеся, а для большай пэўнасьці наперад паведамеце паштоўкай, калі будзеце ў нас. Зьбірайце каля сябе сьведаных беларусаў, а нясьведаных усьведамляйце.

А. Кішко, Сьлязнейскі, М. Сырэнь: просьбу Вашу спаўняем.

В. Койра: Часопіс Вам пасылаем. Як будзеце ў Вільні, абавязкава зайдзеце да нас у рэдакцыю.

Як выпісаць часопіс „САМАПОМАЧ“?

Каб выпісаць «САМАПОМАЧ», дзеля гэтага досыць напісаць:

U Redakcyju «SAMAPOMAČU»
Vilnia — Wilno
Połackaja vul. 9—4

паштоўку, якая каштуе ўсяго 15 грашоў. У паштоўцы трэба выразна падаць свой адрас: Імя, прозьвішча, вёску і найбліжэйшую пошту. На паказаны гэтак адрас рэдакцыя вышле пробны нумар часопісу, да каторага будзе далучаны блянкет „Р. К. О.“, якім з кожнай пошты вельмі лёгка і танна (за 10 грашоў) можна выслаць належную падпіску.

Хто карыстае з часопісу не апаціўшы падпіскі, той ёсьць ня сумленым крыўдзіцелем.

Усякія беларускія кніжкі, часопісы, календары найвыгадней можна дастаць праз Беларускаю Кнігарню «ПАГОНЯ» Вільня, Завальная 1—1.

U Niasvižy:

Žyta	9 50 - 10.50
Pšanica	12 00 — 14.00
Jačmień	10.50 — 12.00
Avos	10.00 — 12.00
Bulba staļovaja	
Siena, murožnaje	3.00 — 5.00
Kaniušyna (siena)	5.00
Švini (za kilo žyv. v.)	0.75 — 0.85
Masła za kilo	2.60 — 3.00
Jajki, štuka	4 1/2 hr.

U Navahradku:

Žyta	
Pšanica	
Jačmień	
Avios	
Siena murožnaje	
Kaniušyna (siena)	
Skacina na miasa (za kilo žyv. v.)	
Svini (kilo žyv. vahi)	
Masła prasavanaje (kilo)	
Jajko	

U Stonimie:

Žyta	8 00 — 11 50
Pšanica	13 00 — 14.00
Jačmień	8 50 — 11.00
Avios	9 00 — 12.60
Bulba	2.00 — 2.40
Siena murožnaje	2.40 — 3.60
Kaniušyna (siena)	4.00 — 4.50
Bydla	0.30 — 0.40
Švini (kilo žyv. vahi)	0.70 — 1.10
Masła prasavanaje za kilo	2.00 — 2.30
Jajki za štuku	3 1/2 — 5 hr.

Pierasyłka aplačanu ryčattam.

CANA NUMARU 40 HRAŠOŮ

